

Kennismaken met het kennisplatform: begrippenapparaat

Het Leoned Kennisplatform bevat materiaal (theorie en praktijkvoorbeelden) over taalontwikkelen lesgeven en is bedoeld voor leraren in opleiding. Deze doelgroep komt echter pas in aanraking met dit materiaal als het een plek heeft in het opleidingscurriculum. Daar hebben opleiders, en met name de vakdocenten van een opleiding, een verantwoordelijkheid.

Voordat het Leoned Kennisplatform deel uitmaakt van het curriculum moeten vakdocenten de inhoud ervan goed in beeld hebben en deze inhoud kunnen relateren aan hun eigen vakdidactische lessen. Een manier om kennis te maken met de essentie van wat het Leoned Kennisplatform heeft te bieden is het gezamenlijk inventariseren en bespreken van kenmerkende **begrippen**.

In het taalbeleidsproject op de Pabo Den Bosch zijn de vier deelnemende docenten gestart met begripsverkenning. De organisatie van die begripsverkenning is zodanig dat, naast de afzonderlijke begrippen zelf, ook de manier waarop die begrippen op het Leoned Kennisplatform geordend zijn onder de aandacht komt. Hieronder volgt een korte beschrijving van deze kennismakings-activiteit.

1 Individueel markeren van begrippen

Op het kennisplatform maken we gebruik van een begrippenkader voor taalontwikkelen lesgeven. Die begrippen zijn voor deze activiteit in zes setjes onderverdeeld (zie bijlage).

- Per setje markeer je steeds het (voor jouw vak) belangrijkste begrip. Leg uit wat je eronder verstaat en waarom het belangrijk is.
- Per setje markeer je ook het begrip wat je het minst zegt, c.q. wat het minst belangrijk voor je is.

Voor wat het waard is volgen hier de begrippen die bij deze startactiviteit op de pabo Den Bosch als belangrijkste werden aangemerkt:

1. Begripsontwikkeling leerinhoud: woordenschat
2. Begripsontwikkeling domeindidactiek: begrippen uitleggen + did. model woordenschatuitbreiding
3. Mondelinge activiteit leerinhoud: luisteren
4. Mondelinge activiteit domeindidactiek: feedback geven
5. Schriftelijke activiteit leerinhoud: lezen
6. Schriftelijke activiteit domeindidactiek: functionele schrijftaken

2 Bespreken van de meest/minst relevante begrippen

De motivatie van de keuzes komt het best tot zijn recht in een gesprek. Nadat elk van de deelnemende docenten zijn meest en minst relevante begrippen had gemarkeerd, hebben ze aan elkaar uitgelegd waarom die begrepen zijn gekozen. Een dergelijk gesprek maakt vooral duidelijk welke betekenis elk van de docenten geeft aan bepaalde begrippen. Zo iets als "feedback geven" blijkt bijvoorbeeld niet voor iedereen hetzelfde te betekenen. Bij zulke betekenisdiscussie kan het Leoned Kennisplatform uitkomst bieden. Docenten kunnen hun eigen betekenis toetsen aan die van het Leoned-begrippenapparaat.

Belangrijke overwegingen om tot een keuze binnen een van de zes setjes te komen:

- Het is een overkoepelend of het meest elementaire begrip
- Je kunt je bij het begrip concreet iets voorstellen
- Het begrip speelt een belangrijke rol in het vakonderwijs.

Overigens blijkt in de bespreking ook dat docenten zich pas in de loop van de oefening afvragen waarop de ordening van de zes setjes is gebaseerd. Deze wezenlijke vraag over de opbouw van de Kennisbasis (Theorie) kan zo in een moeite door besproken en beantwoord worden.

Bijlage: zes setje met begrippen Leoned Kennisplatform

1. Begripsontwikkeling	
1. Wat: leerinhoud	2. Hoe: domeindidactiek
Leerling 1. verwerving vakbegrippen 2. woordenschat 3. woordleerstrategieën Vakbegrippen 4. woordbetekenis 5. woordenschatopbouw 6. vaktaalwoorden 7. schooltaalwoorden 8. pre- en misconcepten	

2. Begripsontwikkeling	
1. Wat: leerinhoud	2. Hoe: domeindidactiek
	Vaardigheden leraar 1. vakbegrippen selecteren 2. vakbegrippen uitleggen Onderwijsmiddelen 3. didactisch model woordenschatuitbreiding

3. Mondelinge activiteiten t.b.v. het vak	
1. Wat: leerinhoud	2. Hoe: domeindidactiek
Leerling 1. betekenisonderhandeling 2. vakmatig redeneren 3. luisteren 4. spreken 5. cognitieve taalfuncties 6. feedback geven en verwerken in gesprekken Gesprekken 7. gesprekssoorten (genres) 8. denkrelaties	

4. Mondelinge activiteiten t.b.v. het vak	
1. Wat: leerinhoud	2. Hoe: domeindidactiek
	<p>Vaardigheden leraar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. begrijpelijk taalaanbod realiseren 2. taalproductie uitlokken 3. feedback geven 4. hardop voordoen van vakmatig redeneren 5. vragen stellen 6. betekenisonderhandeling organiseren <p>Onderwijsmiddelen</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. samenwerkend leren

5. Schriftelijke activiteiten t.b.v. het vak	
1. Wat: leerinhoud	2. Hoe: domeindidactiek
<p>Leerling</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vakmatig redeneren 2. lezen 3. schrijven 4. cognitieve taalfuncties 5. feedback geven en verwerken op teksten <p>Teksten</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. tekstsoorten (genres) 7. denkrelaties in geschreven taal 	

6. Schriftelijke activiteiten t.b.v. het vak	
1. Wat: leerinhoud	2. Hoe: domeindidactiek
	<p>Vaardigheden leraar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kiezen van teksten 2. toegankelijk maken van teksten 3. hardop voordoen van vakmatig redeneren 4. hardop voordoen van leesstrategieën 5. hardop voordoen van schrijfstrategieën 6. feedback geven op teksten <p>Onderwijsmiddelen</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. functionele schrijftaken 8. visuele weergave van denkrelaties 9. stappenplan lezen 10. stappenplan schrijven